

PIÉRAERTS, Joseph-Jean-Marie, professor, directeur van het Laboratorium van Belgisch Kongo voor Scheikundige en Onialogische Onderzoekingen te Tervuren.

Joseph Piéraerts werd te Mechelen geboren op 10 januari 1868 als zoon van Albert-Philippe-Edouard en Catherine Van Capellen. Hij overleed te Brussel op 15 januari 1931.

Piéraerts (die geen familie was van rector C. Pieraerts (1835-1887)) legde in 1884 het toelatingsexamen af voor de studies van landbouwingenieur aan de in 1878 opgerichte onafhankelijke Hogere Landbouwschool aan de Katholieke Universiteit te Leuven. Hij behaalde dit diploma in 1888. Daarna startte hij de opleiding tot brouwer-ingenieur aan de Hogere Brouwersschool die in 1887 aan het Landbouwinstituut gehecht was. Hij behaalde dit diploma succesvol in 1893. Tijdens zijn studie voor brouwer-ingenieur was Piéraerts preparator in het enige Laboratorium voor landbouwchemie, dat onder de leiding stond van professor August Theunis (1848-1920). In 1892 werd het Landbouwinstituut officieel verbonden aan de Faculteit Wetenschappen. Vervolgens werd in 1895 aan de opleiding voor landbouwingenieur nog een vierde specialisatiejaar toegevoegd, waardoor het mogelijk werd om zich te specialiseren in de bosbouwkunde, de landbouwscheikunde, de agronomie en de koloniale landbouw.

Piéraerts, die na het behalen van zijn diploma als brouwer-ingenieur bevorderd was tot eerste assistent bij August Theunis, kreeg na het overlijden van professor Alphonse Demarbaix (1825-1899), de gelegenheid aangesteld te worden als professor. Op voorspraak van professor Jean-Baptist Carnoy (1836-1899) werd Piéraerts benoemd als buitengewoon hoogleraar aan de Landbouwschool voor het vak "*chemische dierkunde*". (De titel van "*buitengewoon hoogleraar*" werd pas in 1914 vervangen door de titel van "docent"). Door de uitbreiding van de vakken en de opsplitsing in twee oriëntaties ontstonden er meerdere vacatures. Ook al omdat aan elk

gedoceed vak een financiële vergoeding gekoppeld was, ontstond er een flinke concurrentie tussen Piéraerts en zijn collega's, waarvan de wedde niet erg hoog was. In de loop der jaren nam hij nog verschillende andere vakken voor zijn rekening, zowel in de landbouwschool als in de brouwersschool. Door zijn norske en onbehouwen karakter, die ook vermeld zijn door Emile De Wildeman (1866-1947), die een necrologische notitie over Piéraerts opstelde, werd de toestand in het Landbouwinstituut stilaan onhoudbaar. Hij kreeg de grootste problemen met zijn collega's zoals professor Leon Verelst (1872-1955), de directeur van de brouwersschool, met professor Leopold Frateur (1877-1946) en professor Edmond Leplae (1868-1941), die hij allen denigreerde. Rector Adolphe Hebbelynck (1859-1939) benoemde in juli 1905 professor theologie Jacques Laminne (1864-1924) in het Landbouwinstituut als lesgever voor het vak "*religieuze filosofie*" en als voorzitter om zo een objectieve stem te krijgen in het conflict. De problemen bleven zich echter opstapelen en in oktober 1909 had Piéraerts een ultiem gesprek met de nieuwe rector Paulin Ladeuze (1870-1940), die hem ter verantwoording riep voor alle verwijten van zijn collega's waaronder ook zijn niet neutrale behandeling van de studenten en zijn financiële wanbeleid. Tijdens de deliberaties van de brouwerijschool in oktober 1909 ontstond er zelfs een fysiek conflict ten opzichte van zijn collega Verelst en dit in het bijzijn van Laminne, Philibert Biourge (1864-1942) en andere professoren. Als gevolg van dit conflict verzocht Verelst, gesteund door zijn collega's, rector Ladeuze om Piéraerts te ontslaan. Op 12 oktober kreeg Piéraerts een officiële blaam. Om een einde te maken aan de situatie beloofde Ladeuze om voor Piéraerts een betrekking te zoeken, indien hij ontslag zou nemen van het Landbouwinstituut. Deze nieuwe functie werd gevonden bij het op 30 oktober 1908 opgerichte Ministerie van Koloniën. Op 31 oktober bood Piéraerts zijn ontslag aan.

In 1910 werd Piéraerts benoemd als eerste directeur van het Laboratorium voor Scheikundig en Handelskundig Onderzoek, dat gehecht was aan de economische afdeling van het Koninklijk Museum van Belgisch Kongo. Het laboratorium, dat zich bevond in het Stanley-paviljoen, wijdde zich aan de chemische studie van de grondstoffen en de verwerkings- en afzettingsmogelijkheden van alles wat er in of op de bodem van Belgisch Kongo aanwezig was. Piéraerts startte te Tervuren met onderzoek van suikerrijke gewassen. Dit lag in het verlengde van zijn onderzoek over koolhydraten, dat hij al begonnen was aan het Landbouwinstituut te Leuven, en waarover hij in 1908 al negen artikels gepubliceerd had. In 1914 bij de start van Wereldoorlog I verliet Piéraerts België en verbleef hij in het Pasteur Instituut te Parijs. Hij werkte ook in het Koloniale Museum te Marseille en werd op zending gezonden naar Valencia in Spanje om er de aardnotencultuur te bestuderen. In het Pasteur Instituut was hij gestart met de analyse van vetbestanddelen in koloniale planten. Zijn eerste analytisch onderzoek betrof de granen van de familie van de Cucurbitaceae (de komkommerfamilie). Hij publiceerde zijn resultaten onder andere in de *Annalen van het Koloniaal Museum te Marseille*.

Na de wapenstilstand in 1918 keerde Piéraerts terug naar België en nam zijn directeurschap van het Laboratorium te Tervuren weer op. Bij Koninklijk Besluit (KB) van 22 april 1928 kreeg dit Laboratorium een onafhankelijk statuut en werd het genoemd: "*Laboratorium van Belgisch Kongo voor Scheikundige en Onialogische Onderzoeken*". Samen met enkele medewerkers werd fytochemisch onderzoek uitgevoerd van koloniale plantengroepen die oliën, koolhydraten, etherische oliën en insecticiden bevatten. Later als lid van het Koloniaal Instituut bestudeerde hij ook planten die belangrijk waren vanuit medisch opzicht. Hij bestudeerde grondig de familie van

de peulgewassen. Piéraerts publiceerde in totaal een zestigtal publicaties. Tot in 1925 publiceerde hij een 25- tal artikels onder eigen naam. Het eerste artikel met een medewerker werd gepubliceerd in 1925, namelijk met scheikundig ingenieur L. L'Heureux, die hem na zijn overlijden in 1931 opvolgde als directeur. Andere belangrijke medewerkers waren onder andere dr. L. Adriaens, scheikundig ingenieur E. Castagne en dr. P. Denis. Bij de oprichting van het Koninklijk Belgisch Koloniaal Instituut (KB van 4 september 1928) werd Piéraerts als een van de eerste leden benoemd in de tweede klasse voor natuur -en geneeskundige wetenschappen. Piéraerts was een trouw lid van de zittingen van zijn klasse in het Koloniaal Instituut (thans Koninklijke Academie voor Overzeese Wetenschappen). Hij was van bij de oprichting op 3 mei 1929 tot aan zijn overlijden aanwezig op alle zittingen. Op 17 januari 1931 werd zijn overlijden herdacht. In 1930 publiceerde zijn collega E. De Wildeman een uitvoerige necrologische nota over hem. Deze roemde Piéraerts, omdat die als eerste aangetoond had dat de scheikundige analyse van planten bij kon dragen opdat de morfologen de planten beter konden klasseren. Ook had hij kunnen aantonen dat er industriële mogelijkheden bestonden om bepaalde plantenonderdelen te gebruiken voor de productie van boter of zeep. Hij trachtte de Belgische ondernemers eveneens te overtuigen van de productie van koloniale plantaardige oliën, die even waardevol waren als deze van olijfolie. Hij was lesgever in de Koloniale School te Brussel over de geografische verspreiding van economisch waardevolle planten in Belgisch Kongo.

Piéraerts ontving verschillende eretekens van België, Frankrijk en Portugal. Hij was lid van talrijke wetenschappelijke verenigingen zowel in België als in het buitenland.

L. Adriaens en E. De Wildeman schreven in 1931 een "in memoriam" over respectievelijk hun directeur en collega, die zeer onverwachts, plots overleden was. Beiden getuigden dat

Piéraerts niet graag over zich zelf sprak, dat hij nors en onbehouwen kon zijn, maar daarnaast een enorm gedreven en uiterst kritische onderzoeker was met een "*hart van goud*". Walter Robyns (1901-1986), opvolger van E. De Wildeman, als directeur van de Rijksplantentuin, schreef in 1960 een biografische nota.

Hendrik Deelstra

Literatuur:

Adriaens E.L. *L'Œuvre du prof. J. Pieraerts dans le domaine des oleagineux*, CONGO, Revue générale de la Colonie belge, 12, tome 1, 1931, 1-4.

E. De Wildeman, *Notice Nécrologique, Joseph-Jean-Marie PIÉRAERTS (1868-1931)*, Bull. Inst. roy.Colon. belge, III, 1932, 23-36. (met publicatielijst).

W. Robyns, *Piéraerts, directeur du Laboratoire de recherches chimiques et onialogiques de Tervuren*, Acad. roy. Science. d'Outre- Mer, Biographie Belge d'Outre- Mer, tome VI, 1968, col.818-822 (eveneens met publicatielijst).

[http://www.bestor.be/wiki_nl/index.php/Pieraerts,_Joseph_\(1868-1931\)](http://www.bestor.be/wiki_nl/index.php/Pieraerts,_Joseph_(1868-1931))